

Huvudansökan, kandidatprogrammet i konstforskning

Urvalsprov 7.5.2019 kl. 14.00–18.00

Skriv ditt namn och dina personuppgifter med tryckbokstäver.

Skriv ditt namn med latinska bokstäver (abcd...), inte till exempel med kyrilliska bokstäver (абгд...).

Om du inte har en finländsk personbeteckning, skriver du istället din födelsetid.

Skriv dina personuppgifter på alla provpapper.

Efternamn	
Förnamn (alla)	
Personbeteckning	
E-postadress	
Telefon	

Kontrollera med hjälp av sidnumren att du har fått alla sidor.

Skriv din namnteckning i fältet nedan för att visa att du har kontrollerat ovan nämnda saker.

Namnteckning	
--------------	--

Om du vill att dina provsvar bedöms, lämna det nedanstående fältet tomt.

Om du inte vill att dina provsvar bedöms, skriv följande text i fältet nedan: "*Jag vill inte att mina provsvar bedöms*". I detta fall får du noll poäng i provet.

Att avstå från bedömning	
--------------------------	--

Läs noggrant igenom alla anvisningar

- Kontrollera att ditt provkompendium utöver titelbladet och anvisningarna (s. 1–2) innehåller följande sidor:
 - provfrågor och svarsfält (s. 3–10)
 - en separat materialdel: Text 1 och Text 2 (s.11–14)
 - flervalsuppgifternas optiska svarsblankett
 - ett konceptpapper för egna anteckningar
- Kontrollera att du har skrivit ditt namn och din personbeteckning på alla svarsblanketter och markerat ovalerna för personbeteckningen korrekt på den optiska svarsblanketten för flervalsfrågor.
- Skriv dina provsvar på svenska eller på finska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
- Flervalsfrågor besvaras på en separat blankett som läses optiskt. Övriga frågor besvaras på pappret med frågor och svarsfält. Skriv varje svar i frågans svarsfält. Anteckningar som skrivits utanför svarsfältet beaktas inte i bedömningen.
- Skriv med blyertspenna och med tydlig handstil. Otydliga anteckningar bedöms enligt det alternativet som ger minst poäng.
- Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen. Du har fått ett konceptpappersark. Du kan få mera konceptpapper av övervakaren.
- Placera ditt provmaterial så att deltagare som sitter nära dig inte kan se dina svar och anteckningar.

Poäng

Urvalsprovet bedöms på skalan 0–100. Poängen fördelar sig på följande sätt mellan provets olika delar:

Del	Du kan få	Du kan bli antagen endast om du får
1	0–40 poäng	minst 20 poäng och finns bland de hundra bästa enligt dina poäng för del 1
2	0–60 poäng	minst 30 poäng (svaren på del 2 bedöms bara för de sökande som har blivit godkända i del 1 och finns bland de hundra bästa)
Totalt	0–100 poäng	minst 50 poäng

I del 1 svarar du på flervalsfrågor som bygger på förhandsmaterialet och på två övriga frågor.

Del 2 bygger på förhandsmaterialet och på två texter som delas ut vid provtillfället. Uppgiften mäter din systematiska hantering av faktainnehåll och din förmåga att kombinera och tillämpa förhandsmaterialet på det material som delas ut vid provtillfället. Centrala kriterier vid bedömningen av svaren är faktainnehåll, begreppslig klarhet, konsekvens och ett flytande språk.

När du vill lämna in ditt prov

Kom ihåg att skriva din namnteckning på provkompendiets titelblad, samt ditt namn på alla sidor där detta begärs. När du går för att lämna in provet, ta med alla dina saker från din plats. Lämna in alla papper, också konceptpappret även om du har lämnat vissa eller alla uppgifter obesvarade. Bevisa din identitet när du lämnar in provpappren. Övervakaren antecknar att du deltagit i provet samt lämnat in provpappren i deltagarlistan. Övervakaren kan ge dig ett separat intyg över att du deltagit i provet om du behöver ett sådant.

DEL 1: Uppgift 1 (0–30 poäng)

Besvara flervalsuppgifterna (1.1–1.16) på den optiskt läsbara svarsblanketten. På varje flervalsfråga ska du välja ett (1) alternativ, som stämmer med påståendet utgående från det du har läst. Markera rätt alternativ med ett kryss (X). Använd blyertspenna. Om du vill korrigera ditt svar, stryk ut det felaktiga svaret noggrant med suddgummi.

För de fyra första rätta svaren får du inga poäng. Efter fyra rätta svar får du 2,5 poäng för varje rätt svar. Fel svar ger noll poäng. En obesvarad fråga räknas som fel svar.

Om du väljer fler än ett (1) svarsalternativ, tolkas detta som fel svar, även om något av de svarsalternativ som du har valt är rätt.

1.1) Platon och Aristoteles ansåg att konst är

- a) skönhet.
- b) imitation av naturen.
- c) katharsis.
- d) uttrycksförmåga.

1.2) Enligt Immanuel Kant är syftet med forskningen om smakomdöme att visa varför bedömningar av skönhet

- a) är beroende av den riktiga definitionen av konst.
- b) är beroende av begreppen och bedömarens syften.
- c) är allmängiltiga och nödvändiga.
- d) är giltiga endast när de tjänar något intresse.

1.3) Enligt Martta Heikkilä strävar metakritiken efter att

- a) förtydliga och analysera de grundläggande begreppen inom konstkritik och konstforskning.
- b) utveckla metafysik ur konstkritik.
- c) visa att konsten inte hör hemma inom kritisk forskning.
- d) visa att konst kan bedömas endast ur en icke-estetisk sociologisk synvinkel.

1.4) Enligt Monroe C. Beardsley omfattar kriterierna för konstkritik

- a) sanningsenlighet, realism och noggrann efterlikning.
- b) intensitet, enhetlighet och komplexitet.
- c) känsla, uttryck och empati.
- d) estetisk, etisk och epistemisk godtagbarhet.

1.5) Nelson Goodman delade in konstverken i

- a) allegoriska och kalligrafiska.
- b) biografiska och autobiografiska.
- c) autografiska och allografiska.
- d) autonoma och autoteliska.

1.6) Enligt Martta Heikkilä var det viktigaste kritiska begreppet i konstteorierna på 1700-talet

- a) smak.
- b) skönhet.
- c) sublimitet.
- d) upplysthet.

1.7) Enligt Martta Heikkilä betonade nykritiken i mitten av 1900-talet följande i fråga om skriftliga texter:

- a) symbolisk tolkning och psykoanalytisk betydelse.
- b) realism och samhällelig betydelse.
- c) biografisk tolkning som betonar upphovsmannens psykologi.
- d) närläsning och det faktum att verkens struktur och betydelse inte kan skiljas åt.

1.8) Enligt grundantagandet inom en realistisk konstsyn är världen

- a) en konstnärlig konstruktion.
- b) en produkt av det mänskliga sinnet.
- c) något som finns till oberoende av människan.
- d) en illusion.

1.9) På vilken konstsyn stämmer påståendet "konsten har inget att göra med moral, religion, politik eller något annan del av livet"?

- a) Den formalistiska konstsynen.
- b) Den marxistiska konstsynen.
- c) Den feministiska konstsynen.
- d) Den platoniska konstsynen.

1.10) Enligt Outi Lahtinen kan teaterkritikens stamfader anses vara

- a) Homeros.
- b) Sofokles.
- c) Aristoteles.
- d) Euripides.

1.11) De så kallade nyklassiska reglerna för skådespel, som byggde på Aristoteles verk *Om diktkonsten*, formulerades

- a) på medeltiden.
- b) under renässansen.
- c) under upplysningstiden.
- d) under romantiken.

1.12) En person med stort inflytande på uppkomsten av *auteur*-teorin inom filmen var

- a) Lev Kulesjov.
- b) André Bazin.
- c) Thomas Alva Edison.
- d) August Lumière.

1.13) Enligt Veijo Hietala kan filmens historia grovt indelas i

- a) den expressionistiska och den impressionistiska traditionen.
- b) den berättande och den abstrakta traditionen.
- c) dokumentär- och fiktionstraditionen.
- d) den historiska filmen och filmen som beskriver sin egen tid.

1.14) Enligt Claude Lévi-Strauss

- a) återspeglar myter kulturens smärtpunkter och medlar i konflikter.
- b) handlar myter om saker som är logiskt omöjliga.
- c) är myter lätt underhållning och passar bäst i komedier.
- d) är myter lögn och kan därför inte accepteras.

1.15) Enligt Susanna Välimäki karaktäriseras musikkritiken av bland annat följande drag:

- a) Svårbegriplig, subjektiv och oberoende av tid.
- b) Offentlig, professionell och kritisk.
- c) Kreativ, uttrycksfull och privat.
- d) Teoretisk, impressionistisk och journalismkritisk.

1.16) Enligt Susanna Välimäki karaktäriseras den modernistiska musiksynen av

- a) betoning av kulturellt och samhälleligt innehåll.
- b) betoning av innehållet på bekostnad av formen.
- c) ifrågasättande av personkulten och genimyten.
- d) personkulten och genimyten.

Lined writing area consisting of horizontal lines.

Arvosteluperusteet

OSA 1: Tehtävä 1 (0–30 pistettä)

Vastaa monivalintatehtäviin (1.1–1.16) optisesti luettavalle vastauslomakkeelle.

Oikeat vastaukset

- 1.1 b
- 1.2 c
- 1.3 a
- 1.4 b
- 1.5 c
- 1.6 a
- 1.7 d
- 1.8 c
- 1.9 a
- 1.10 c
- 1.11 b
- 1.12 b
- 1.13 c
- 1.14 a
- 1.15 b
- 1.16 d

OSA 1: Tehtävä 2 (0–5 pistettä)

Millä tavoin Outi Lahtinen kuvailee suomalaisen teatterikritiikin syntyä ja kehitystä?

Vastaus voidaan jakaa osatekijöihin A–E.

- A (0–1 p.): Suomalaisen teatterikritiikin syntyajankohta, tausta ja tavoite.
- B (0–1 p.): Lehdistö teatterikritiikin kanavana.
- C (0–1 p.): Varhaiset teatterikritiikin harjoittajat.
- D (0–1 p.): Erikoistuneen teatterikritiikin synty.
- E (0–1 p.): Teatterikriitikkojen koulutus pohja.

Esimerkkivastaus

Moderni eurooppalainen teatterikritiikki syntyi 1700–1800-luvuilla ja sen perässä suomalainen teatterikritiikki 1800-luvulla. Sen tärkeänä tavoitteena oli teatteriharrastuksen kasvattaminen ja yleisön sivistäminen. Kritiikin välittäjänä lehdistöllä oli tärkeä rooli. Z. Topelius toimi *Helsingfors Tidningar* -sanomalehden päätoimittajana vuodesta 1842. Ensimmäisen suomenkielisen teatterikritiikin julkaisi Pietari Hannikainen *Kanava*-lehdessään 1846. 1900-luvun alkuvuosikymmenille saakka teatterikritiikkiä kirjoittivat varsinkin kirjailijat ja kirjallisuudentutkijat. Erikoistunut teatterikritiikki syntyi 1940-luvulta alkaen. 1960-luvulta lähtien teatterikritiikistä ovat paljolti vastanneet lehtien kulttuuritoimitukset ja toisaalta vapaina avustajina toimivat kriitikot. Teatterikritiikkojen koulutustaustana ovat yleensä olleet yliopistolliset kirjallisuuden opinnot. 1960-luvulta lähtien yliopistot ja korkeakoulut ovat tarjonneet erikoistunutta teatterialan koulutusta ja tutkimusta sekä samalla perusteita teatterikritiikille.

OSA 1: Tehtävä 3 (0–5 pistettä)

Mitä on elokuvan genrekritiikki Veijo Hietalan mukaan?

Vastaus voidaan jakaa osatekijöihin A–E.

- A (0–1 p.): Mitä genrekritiikki on ja mihin se soveltuu.
- B (0–1 p.): Genrekritiikin arvottamiskriteerit.
- C (0–1 p.): Genrekritiikin ongelmat.
- D (0–1 p.): Genrekritiikki ja yleisö.
- E (0–1 p.): Genrekritiikki ja *auteur*-näkökulma.

Esimerkkivastaus

Genrekritiikki pohjautuu elokuvan ilmentämään lajityyppiin ja sopii parhaiten populaarielokuvien arviointiin, koska ne tavallisesti edustavat selvästi jotain genreä. Tiettyyn genreen kuuluvalta populaarielokuvilta ei voi vaatia mitään hyvää. Genrekritiikkiin perustuvan arvottamisen keskeiset kriteerit ovat: 1) elokuva on hyvä, jos se toteuttaa puhtaasti lajityypinsä luonnetta; 2) elokuva on hyvä, jos se kehittää lajityyppiään. Genrekritiikin ongelmana voidaan pitää sitä, että lajityyppien rajat eivät ole absoluuttisia, ja siksi kaikkia elokuvia ei voida luokitella ongelmattomasti. Lisäksi genrejen arvokriteerit syntyvät ja toimivat kehämäisesti. Hietala ei pidä näitä ongelmia vakavina vaan suosittelee ”pragmaattista lähestymistapaa”. Genrekritiikki ”ottaa huomioon myös oletetun kohdeyleisön, ikäluokan, sukupuolen ja kansallisuuden”. Hietalan mukaan ”Genrekritiikki ei sulje pois *auteur*-näkökulmaa.” Ohjaaja voi hyödyntää lajityypin konventioita omassa työssään.

OSA 2 (0–60 pistettä)

Lue tekstit 1 ja 2 (sivuilla 11–14). Analysoi Kuisma Korhosen ja Susanna Välimäen artikkelien sekä Martta Heikkilän kuvaamien taidekritiikin osa-alueiden pohjalta, millaisia kritiikin piirteitä teksteissä 1 ja 2 ilmenee ja vertaile tekstejä toisiinsa.

Arvosteluperusteet

Kokeen osassa 2 keskeisiä kriteereitä vastausten arvostelussa ovat asiasisältö, käsitteellinen selkeys, johdonmukaisuus ja kielellisen ilmaisun sujuvuus. Seuraavassa kuvataan niitä osa-alueita, joita sisältyy hyvään vastaukseen.

Tehtävässä 2 hakija tarkastelee kahta, keskenään erilaista kritiikkitekstiä soveltamalla niiden tarkasteluun Martta Heikkilän kuvaamia taidekritiikin osa-alueita (Johdanto teokseen *Taidekritiikin perusteet*) sekä Kuisma Korhosen ja Susanna Välimäen artikkeleissaan esittämiä näkemyksiä taidekritiikistä. Maksimipisteisiin yltävä vastaus käsittelee aineiston kahta tekstiä suhteessa taidekritiikin kolmeen keskeiseen osa-alueeseen, eli kuvaukseen, tulkintaan ja arvottamiseen, sekä pohtii kirjallisuuskritiikin (Korhonen) ja musiikkikritiikin (Välimäki) erityisominaisuuksia selkeällä ja johdonmukaisella tavalla. Ihannevastaus vertailee kritiikkitekstejä toisiinsa monipuolisesti, systemaattisesti ja kriittisesti suhteessa Heikkilän, Korhosen ja Välimäen artikkeleissa esitettyihin pääajatuksiin.

Hyvässä vastauksessa hallitaan Heikkilän esittämä kritiikin perustehtävien kolmijako sekä Korhosen ja Välimäen artikkeleiden keskeinen asiasisältö ja osataan analysoida luettua materiaalia johdonmukaisesti. Kirjoittaja osaa eritellä Heikinheimon ja Nylénin kritiikkien kuvaavia, tulkitsevia ja arvottavia elementtejä sekä kuvata Heikinheimon ja Nylénin tapoja yhdistää kuvausta, tulkintaa ja arvottamista. Hyvässä vastauksessa kirjoittaja osaa myös analysoida taidekritiikin arvottamisen kriteereitä ja perustella havaintonsa kritiikkitekstien kautta. Hän osaa myös arvioida kritiikin yleisön merkitystä, eli sitä kenelle kritiikki on suunnattu ja mikä on julkaisupaikan mahdollinen merkitys, kirjoittajan asennetta teokseen ja sen tekijään (tai tekijöihin) sekä kritiikin kieltä. Kirjoittaja osaa arvioida taidekritiikin eri muotoja, kohteita ja lähtökohtia, taidemuotojen erilaisuutta sekä kritiikon tapaa kontekstualisoida sanottavaansa tai tuoda esiin subjektiivista kokemustaan. Kirjallisuuskritiikin tarkastelussa kirjoittaja osaa esimerkiksi arvioida kirjallisuuden lajin merkitystä arvion lähtökohtana. Välimäen artikkelia hyödyntäen kirjoittaja osaa eritellä keinoja, joiden avulla musiikkikritiikko kontekstualisoi havaintojansa esimerkiksi vertailemalla konserttisaleja tai levytyksiä sekä antaa sanallisen muodon kuullulle kokemukselle.

Hyvässä kritiikkitekstien vertailussa ensinnäkin tunnistetaan ja määritellään kahden kritiikkitekstin keskeiset erot. Seppo Heikinheimon teksti on konserttikritiikki ja julkaistu päivälehdessä (Helsingin Sanomat), Antti Nylénin kirjakritiikki on julkaistu kirjallisuuden alan erikoislehdessä (Parnasso). Kirjoittaja osaa tuoda esiin tekstien kohteen moniulotteisuuden: Heikinheimon teksti keskittyy varsinaisen konserttikritiikin ohella huomattavassa määrin konserttisalien akustiikkaan, kun taas Nylénin kritiikki tarkastelee Eila Kostamon julkaiseman teoksen ohella myös teoksen kääntämistä ja George Sandin ja Gustave Flaubertin tyyliä. Hyvässä vastauksessa hyödynnetään Korhosen ja Välimäen artikkeleita kritiikkitekstien erojen erittelyssä. Kirjoittaja osaa tuoda esiin eroja Heikinheimon ja Nylénin tavoissa arvottaa kritisoimiaan teoksia ja osaa myös pohtia arvottavan kritiikin ilmenemistapaa ja tehtävää. Toisaalta hyvässä vastauksessa huomioidaan myös kritiikkitekstejä yhdistävät piirteet ja se, ettei kumpikaan niistä edusta perinteistä kritiikkiä yksiselitteisellä tavalla. Kirjoittaja osaa tuoda esiin sen, että molemmat kritiikit edustavat taiteen asiantuntijapuhetta, joka arvioi korkeakulttuuriin assosioituvaa taideteosta, ja pohtia sitä kuinka kyseinen asiantuntijuus ilmenee. Hyvässä vastauksessa osataan arvioida kritiikkien yleisöjä niin lukijan oletetun tietämyksen kuin käytetyn kielen yleistajuisuuden kannalta.

Hyvä vastaus on käsitteellisesti selkeä ja muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden. Sen kielellinen ilmaisu on sujuvaa ja huolellista.